

Pauli Kiuru kok ym.

Lakialoite laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että Eduskunnan kirjastosta annettu laki kumotaan. Kirjastoa koskeva sääntely sisältyisi jatkossa eduskunnan kanslian ohjesääntöön. Eduskunnan kirjaston tehtävä ja kirjaston nimi säilyvät ennallaan.

PERUSTELUT

Eduskunnan kirjaston toiminnalla on pitkät perinteet. Valtiopäivien yhteydessä on toiminut kirjasto vuodesta 1872 alkaen eli 150 vuoden ajan. Kirjasto on toiminut itsenäisenä kirjastona vuodesta 1922, jolloin Valtion Keskuskirjasto muutettiin valtioneuvoston päätöksellä Eduskunnan Kirjastoksi (82/1922). Eduskunnan kirjastosta säädetään eduskunnan kanslian ohjesäännön ohella Eduskunnan kirjastosta annetussa laissa (717/2000), eduskunnan työjärjestyksessä (40/2000) ja Eduskunnan kirjaston ohjesäännössä (724/2000). Kirjaston hallinnolliseen asemaan ja tehtäviin nähden kirjastoa koskeva sääntely on yksityiskohtaista ja monitasoista.

Vuonna 2000 säädettiin laki Eduskunnan kirjastosta, jolloin Eduskunnan kirjasto siirrettiin osaksi eduskunnan kansliaa eduskunnan tieto- ja viestintätoiminnan uudelleen organisoimiseksi. Eduskunnan kirjaston hallitus säilytettiin, ja se on jatkanut toimintaansa kirjaston asiantuntijaelimenä. Hallitukselle kuuluu kirjaston toimintaan ja sen kehittämiseen liittyvien periaatteellisten kysymysten käsittely, ja sen tulee antaa vuosittain kirjaston kertomus eduskunnalle. Hallinnollisen päätösvallan suhteen kirjasto siirtyi eduskunnan kansliaan kansliatoimikunnan alaiseksi. Lisäksi on voimassa Eduskunnan kirjaston ohjesääntö (724/2000), jossa on säännökset kirjaston tehtävistä ja organisaatiosta sekä hallituksen tehtävistä.

Eduskunnan kirjasto on toiminut kaikille avoimena oikeudellista, yhteiskunnallista ja eduskuntatietoa välittävänä kirjastona 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Eduskunnan kirjasto on ollut ja on edelleenkin keskeinen toimija eduskunnan kansliassa ja palvelee niin kansanedustajia kuin muita eduskunta-asiakkaita. Asiakkaiden palveluun kuuluvat palvelukokonaisuudet, kuten koelmapalvelu, neuvonta- ja arkistopalvelu, tietopalvelu ja sisäinen palvelu.

Lakialoite LA 48/2021 vp

Hallituksen esitystä Eduskunnan kirjastoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 68/2000 vp) käsitellessään perustuslakivaliokunta lausui mietinnössään, että Eduskunnan kirjaston uusi, esityksessä tarkoitettu organisatorinen asema on sellainen, että se voitaisiin säännellä myös perustuslaissa mainituin eduskuntaa koskevin säädöksin (PeVM 10/2000 vp). Tällainen säädös on esimerkiksi eduskunnan kanslian ohjesääntö, josta päättää eduskunnan täysistunto.

Eduskunnan kansliassa on vireillä tieto- ja viestintäosaston organisaatiouudistus, jota on valmistellut puhemiesneuvoston asettama ohjesääntötyöryhmä. Organisaatiouudistus toteutetaan antamalla puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan kanslian ohjesäännön eräiden pykälien muuttamisesta. Työryhmän ehdotuksen mukaan tieto- ja viestintäosastoon kuuluvat viestintäyksikkö sekä tietotukiyksikkö. Eduskunnan kirjasto olisi osa eduskunnan kansliaa ja kuuluisi jatkossa tietotukiyksikköön tieto- ja viestintäosastossa.

Uudessa organisaatiomallissa ei voida pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että yhden osaston toiseen yksikköön kuuluva palvelukokonaisuus laatii toiminnastaan kertomuksen, joka käsitellään eduskunnassa valtiopäiväasianä. Kertomuksen eduskuntakäsittely on varsin raskas valiokunta- ja täysistuntokäsittelyineen, kun se suhteutetaan kertomusmenettelyn tuloksiin. Kertomuksen antamisesta säädetään Eduskunnan kirjastosta annetussa laissa ja eduskunnan työjärjestyksessä. Eduskunnan kirjaston toiminnasta olisi jatkossa mahdollista keskustella esimerkiksi käsiteltäessä vuosittain annettavaa eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomusta eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta.

Työryhmä katsoo, että organisaatiouudistuksen toteutuessa ei ole enää tarkoituksenmukaista säilyttää Eduskunnan kirjastosta annettua lakia, ja tarvittava sääntely sisällytettäisiin jatkossa eduskunnan kanslian ohjesääntöön. Sääntelytavan muutos ei vaikuta Eduskunnan kirjaston tehtävään tai nimeen. Kirjaston ja kirjaston hallituksen tehtävistä säädetään tarkemmin Eduskunnan kirjaston ohjesäännössä, joka on annettu Eduskunnan kirjastosta annetun lain 5 §:n nojalla, ja siten ohjesääntö kumoutuu, kun laki kumotaan.

Eduskunnan kirjaston hallituksen tehtävät ovat lähinnä neuvoa-antavia asiantuntijatehtäviä, jotka on mahdollista hoitaa esimerkiksi yhteydenpidolla asiakaskuntaa ja tieteenaloja edustaviin tahoihin.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan edellä esitetyin perusteluin, että Eduskunnan kirjastosta annettu laki kumotaan.

Tämä lakialoite on tarkoitettu käsiteltäväksi edellä mainitun puhemiesneuvoston ehdotuksen yhteydessä. Lain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin mainittu eduskunnan kanslian ohjesäännön muutos 1.1.2022.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Lakialoite LA 48/2021 vp

Laki

Eduskunnan kirjastosta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Eduskunnan kirjastosta annettu laki (717/2000).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28.10.2021

Pauli Kiuru kok
Jari Koskela ps
Eeva-Johanna Eloranta sd
Pekka Aittakumpu kesk
Erkki Tuomioja sd